

Allà, no!

Joaquim Roy

Si la Unió Europea té problemes, núvols negres apareixen sobre l'assemblea general ordinària de l'Organització d'Estats Americans (OEA). La UE i l'OEA tenen molt en comú. Tot el món sembla que està disposat a culpar-los dels mals d'ambdós continents, o almenys en el cas americà. Sobretot, se'ls assenyala com a incapaços d'encarar de manera mitjanament eficaç les manques de les respectives regions. S'oblida que els estats i els respectius sistemes socioeconòmics són els veritables causants de la pretesa falta d'eficàcia i absència de responsabilitat a l'hora de satisfer les necessitats dels ciutadans d'Europa i Amèrica.

“Si la UE, se la bufeteja per tenir massa poder i ser la causant de la pretesa pèrdua de sobirania, el problema de l'OEA i altres organismes interamericans és el contrari: no tenen poder jurídic”

Curiosament, mentre que a Europa s'acusa la UE de prepotent i poc estalviadora, a les Amèriques l'actitud més generalitzada és que l'OEA es troba en estat crític, entre altres raons perquè el seu pressupost és magre (tot just 80 milions durant unes quantes dècades). Si la UE, se la bufeteja per tenir massa poder i ser la causant de la pretesa pèrdua de sobirania, el problema de l'OEA i altres organismes interamericans és precisament el contrari: no tenen poder jurídic per imposar decisions.

Si a Europa el futur planteja dubtes, almenys hi ha unes institucions de les quals, precisament pel seu poder de decisió, desconfien els ciutadans i es converteixen en el boc expiatori de nombrosos governs, que així amaguen els seus errors. A Amèrica, però, ni tan sols n'hi ha.

Europa sembla avui dividida sobre el seu rumb (entre un major aprofundiment del procés de la seva missió original, o simplement reduir-se al lliure comerç). Amèrica està partida entre dues visions contraposades sobre les prioritats.

Europa va gaudir d'un consens ple en el seu primer mig segle de vida. La seva raó d'ésser va ser atacar frontalment l'ultranacionalisme i el racisme, la intolerància i el totalitarisme que va dur Europa al gairebé suïcidi. No solament va complir amb escriure el seu objectiu, sinó que es va convertir en punt de referència universal.

El divorci actual americà va resultar cristal·lí en la conferència de premsa inaugural en la qual figuraven com a estrelles el nou secretari general de l'OEA, José Miguel Insulza (qui haurà de reintegrar a l'organització el poc prestigi que li queda després del desastre del costa-riqueny Miguel Ángel Rodríguez) i el representant permanent (ambaixador) dels Estats Units,

John Maisto. Per al veterà ministre socialista xilè el panorama és clar i l'agenda continental ha de ser presidida per la lluita no solament contra la pobresa, sinó també l'endèmica desigualtat (la pitjor del Planeta). Per al representant nord-americà la missió primordial és “la prosperitat i la seguretat”, en els termes vagues de costum, ara empitjorats, encara més, per la peculiaritat de Veneçuela. Aquest missatge va ser un aperitiu dels discursos de Condoleezza Rice i el president Bush.

Europa i Amèrica també es diferencien quant al funcionament de les respectives societats civils. Mentre l'europea sembla que ara es venja del dèficit democràtic de la UE mitjançant el vot de protesta en el referèndum per a la ratificació de la Constitució, a Llatinoamèrica desencadena la seva insatisfacció no necessàriament de la millor manera per al sistema democràtic. Si en els vells temps, els militars posaven fi al mandat presidencial, ara les masses provoquen la caiguda dràstica del màxim mandatari.

Mentrestant, el renascut populisme ocupa l'espai reservat als partits polítics tradicionals. Davant l'encomiable projecte (presentat lamentablement pels Estats Units) d'un mecanisme de control del procés democràtic polític, el sud respon amb la prioritat d'una carta social, tot ben embullat en la polèmica sobre la peculiaritat de Veneçuela.

El tabú de la no-intervenció en els assumptes interns americans no té sentit a Europa, on s'escruten sense manies les credencials dels candidats a membres. Aquesta manca sent ara la pressió a Amèrica de ser substituïda almenys per una nova doctrina del que ja novament es diu la “no-indiferència” davant situacions escandaloses que en res no afavoreixen la consolidació de la democràcia.

Càtedra Jean Monnet
 Director del Centre de la UE de la Universitat de Miami
 jroy@miami.edu